Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
JEAN RICHARD DE LA TOUR
prednesené 17. marca 2022 [1]

Vec C-624/20

E.K.
proti
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (súd v Haagu, zasadajúci v Amsterdame, Holandsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hraničné kontroly, azyl a prisťahovalectvo – Prisťahovalecká politika – Postavenie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom – Pobyty vylúčené z pôsobnosti smernice 2003/109/ES – Pobyt z dočasných dôvodov – Pobyt na základe odvodeného práva založeného na článku 20 ZFEÚ“

I. Úvod

1. Môže sa rodič, štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa zdržiava v členskom štáte z dôvodu svojho práva, ktoré je odvodené z postavenia jeho maloletého dieťaťa ako občana Európskej únie, odvolávať na tento pobyt pred orgánmi tohto členského štátu s cieľom získať postavenie osoby s dlhodobým pobytom?

2. Vo svojej judikatúre vyplývajúcej z rozsudkov z 8. marca 2011, Ruiz Zambrano [2], a z 10. mája 2017, Chavez-Vilchez a i. [3], Súdny dvor uznal, že rodičia dieťaťa, občana Únie, ktoré je od nich závislé, majú právo na pobyt odvodené od práv občana, ktoré má toto dieťa. Títo rodičia sa teda môžu zdržiavať na území členského štátu, v ktorom má uvedené dieťa bydlisko, pokiaľ táto závislosť existuje. Keď vzťah závislosti zanikne, odvodené právo na pobyt zaniká.

3. Vnútroštátny súd sa pýta, či tento pobyt môže umožniť týmto rodičom odvolávať sa na dostatočne dlhý pobyt na to, aby požiadali o priznanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom. Takúto žiadosť podala E.K., ghanská štátna príslušníčka, ktorá sa už mnoho rokov zdržiava v Holandsku so svojím plnoletým synom, na Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (štátny tajomník pre spravodlivosť a bezpečnosť, Holandsko). Tento návrh bol zamietnutý a je predmetom sporu pred vnútroštátnym súdom.

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

[2] (C-34/09, ďalej len „rozsudok Ruiz Zambrano“, EU:C:2011:124).

[3] (C-133/15, EU:C:2017:354). V Holandsku sa toto právo na pobyt nazýva „právo na pobyt Chavez-Vilchez a i.“, pretože odkazuje na túto vec, ktorá sa týkala holandskej situácie.

4. Tento súd sa pýta, či osobitná povaha uvedeného pobytu neumožňuje jeho zaradenie do kategórie dočasných pobytov v zmysle článku 3 ods. 2 písm. e) smernice Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktor[í] sú osobami s dlhodobým pobytom [4]. Ak je to tak, tento pobyt nepatrí do pôsobnosti tejto smernice.

5. V týchto návrhoch som dospel k záveru, že pojem dočasný pobyt v zmysle článku 3 ods. 2 písm. e) uvedenej smernice je pojmom práva Únie a že odvodené právo na pobyt vyplývajúce z článku 20 ZFEÚ patrí do tejto kategórie.

II. Právny rámec

A. Smernica 2003/109

6. Odôvodnenia 4, 6 a 17 smernice 2003/109 stanovujú:

„(4) integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na dlhodobý pobyt v členských štátoch je kľúčovým prvkom v rozvíjaní ekonomickej a sociálnej súdržnosti, základného cieľa [Únie], uvedeného v zmluve;

…

(6) hlavným kritériom na získanie právneho postavenia osoby s dlhodobým pobytom by mala byť dĺžka pobytu na území členského štátu. Pobyt by mal byť oprávnený a zároveň nepretržitý, aby sa preukázalo, že osoba sa v krajine usadila. Vypracujú sa ustanovenia s určitým druhom flexibility, takže by sa brali do úvahy okolnosti, za ktorých by osoba mohla dočasne opustiť územie;

…

(17) zosúladenie podmienok na získanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom podporuje vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi. Určité členské štáty vydávajú povolenia s trvalou alebo neobmedzenou platnosťou za podmienok, ktoré sú priaznivejšie ako podmienky ustanovené touto smernicou. Možnosť uplatnenia priaznivejších vnútroštátnych ustanovení zmluva nevylučuje. Na účely tejto smernice sa však zabezpečí, že povolenia vydané za priaznivejších podmienok nezakladajú právo na pobyt v iných členských štátoch.“

7. Článok 1 tejto smernice, nazvaný „Predmet úpravy“, stanovuje:

„Táto smernica upravuje:

a) podmienky na priznanie a odňatie postavenia osoby s dlhodobým pobytom, ktorý udeľuje členský štát s ohľadom na štátnych príslušníkov tretích krajín, oprávnene sa zdržiavajúcich na jeho území, ako aj k tomu sa vzťahujúce práva a

b) podmienky na pobyt v členských štátoch, iných ako je ten štát, ktorý priznal postavenie osoby s dlhodobým pobytom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí požívajú toto postavenie.“

[4] Ú. v. EÚ L 16, 2004, s. 44; Mim. vyd. 19/006, s. 272.

8. Článok 3 ods. 2 písm. e) uvedenej smernice stanovuje:

„Táto smernica sa nevzťahuje na štátnych príslušníkov tretích krajín ktorí:

…

e) sa zdržiavajú len dočasne [majú pobyt výlučne z dôvodov dočasnej povahy napríklad – *neoficiálny preklad*] ako ‚au pair' alebo sezónny pracovník, alebo ako pracovník vyslaný poskytovateľom služieb s cieľom cezhraničného poskytovania služieb, alebo ako cezhraniční poskytovatelia služieb, alebo v prípadoch, v ktorých bolo ich povolenie na pobyt formálne obmedzené[.]"

9. Článok 13 tej istej smernice, nazvaný „Priaznivejšie vnútroštátne ustanovenia", znie:

„Členské štáty môžu vydať povolenia na pobyt s trvalou alebo neobmedzenou platnosťou za podmienok, ktoré sú priaznivejšie ako tie, ktoré sú ustanovené touto smernicou. Takéto povolenia na pobyt nezakladajú právo na pobyt v inom členskom štáte, podľa kapitoly III tejto smernice."

B. Holandské právo

1. Vw 2000

10. § 8 písm. e) Vreemdelingenwet 2000 (zákon o cudzincoch z roku 2000)[5] z 23. novembra 2000 stanovuje:

„Cudzinec má právo oprávnene sa zdržiavať v Holandsku len:

…

e) ako štátny príslušník [Únie], ak sa tento štátny príslušník zdržiava [v Holandsku] na základe právnej úpravy prijatej podľa Zmluvy o [FEÚ] alebo Dohody o Európskom hospodárskom priestore [z 2. mája 1992[6]]."

11. § 21 ods. 1 a 6 Vw 2000 stanovuje:

„1. Žiadosť o udelenie povolenia na pobyt na dobu neurčitú v zmysle § 20 podanú cudzincom, ktorý bezprostredne pred podaním žiadosti mal počas piatich po sebe nasledujúcich rokov legálny pobyt buď v zmysle § 8 písm. a), c) e) [alebo] l, alebo na základe povolenia na dlhodobý pobyt – EÚ, možno zamietnuť len vtedy, ak cudzinec:

a) nedisponuje samostatne a dlhodobo dostatočnými existenčnými prostriedkami, buď spoločne s rodinným príslušníkom, u ktorého býva, alebo bez neho;

b) poskytol nepresné informácie alebo neposkytol informácie, hoci tieto informácie by viedli k zamietnutiu žiadosti o udelenie, zmenu alebo predĺženie;

5 Stb. 2000, č. 495, ďalej len „Vw 2000".

6 Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3.

c) bol právoplatným rozsudkom odsúdený za trestný čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na tri alebo viac rokov, alebo mu bol v tejto súvislosti uložený trest podľa § 37a Wetboek van Strafrecht [Trestný zákon];

d) predstavuje nebezpečenstvo pre národnú bezpečnosť;

e) zriadil si svoje hlavné bydlisko mimo Holandska;

f) nemá ku dňu podania žiadosti právo na pobyt dočasnej povahy; alebo

g) nezložil skúšku uvedenú v § 7 ods. 1 písm. a) Wet inburgering [zákon o občianskej integrácii z 30. novembra 2006[7]] alebo nezískal diplom, osvedčenie alebo iný doklad podľa § 5 ods. 1 písm. c) tohto zákona.

…

6. Pravidlá týkajúce sa dôvodov uvedených v odseku 1 môžu byť stanovené všeobecným správnym opatrením alebo na jeho základe. V tomto rámci možno uviesť aj iné prípady, než sú prípady stanovené v odsekoch 1 až 4, kde možno udeliť časovo neobmedzené povolenie na pobyt uvedené v § 20.“

12. § 45b Vw 2000 znie:

„1. Žiadosť o udelenie povolenia na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – EÚ sa zamietne, ak cudzinec bezprostredne pred podaním žiadosti:

a) má právo na pobyt dočasnej povahy na základe povolenia na pobyt na dobu určitú podľa § 14;

b) má formálne obmedzené právo na pobyt;

c) má pobyt na základe privilegovaného osobitného postavenia;

d) má pobyt na základe povolenia na pobyt na dobu určitú podľa § 28, ktoré nebolo udelené podľa § 29 ods. 1 písm. a) alebo b);

e) má pobyt na základe povolenia na pobyt na dobu určitú uvedeného v § 28, ktoré bolo udelené podľa § 29 ods. 2, u cudzinca, ktorý je držiteľom povolenia na pobyt podľa § 28, ktoré nebolo udelené podľa § 29 ods. 1 písm. a) alebo b).

2. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 1, žiadosť o udelenie povolenia na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – EÚ možno zamietnuť len vtedy, ak cudzinec:

a) nemal počas piatich rokov nepretržite a bezprostredne pred podaním žiadosti oprávnený pobyt uvedený v § 8 vzhľadom na odsek 3;

b) v období uvedenom v písmene a) býval mimo Holandska buď počas šiestich po sebe nasledujúcich mesiacov alebo viac, alebo celkovo počas desiatich mesiacov alebo viac;

[7] Stb. 2006, č. 625.

c) nedisponuje samostatne a dlhodobo dostatočnými existenčnými prostriedkami, buď spoločne s rodinným príslušníkom, u ktorého býva, alebo bez neho;

d) bol právoplatným rozsudkom odsúdený za trestný čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na tri alebo viac rokov, alebo mu bol v tejto súvislosti uložený trest podľa § 37a [Trestného zákona];

e) predstavuje nebezpečenstvo pre národnú bezpečnosť;

f) nemá dostatočné zdravotné poistenie pre seba a nezaopatrených rodinných príslušníkov; alebo

g) nezložil skúšku uvedenú v § 7 ods. 1 písm. a) [zákona o občianskej integrácii] alebo nezískal diplom, osvedčenie alebo iný doklad podľa § 5 ods. 1 písm. c) tohto zákona.

3. Na účely výpočtu obdobia uvedeného v odseku 2 písm. a) sa nezapočítava pobyt v zmysle odseku 1 a pobyt v zmysle odseku 2 písm. b) s výnimkou pobytu na účely štúdia alebo odborného vzdelávania, ktorý sa započíta v polovičnom rozsahu.

4. Pravidlá týkajúce sa uplatňovania odsekov 1 a 2 môžu byť stanovené všeobecným správnym opatrením alebo na jeho základe.“

2. Vyhláška z roku 2000 o cudzincoch

13. § 3.5 Vreemdelingenbesluit 2000 (vyhláška o cudzincoch z roku 2000)[8] z 23. novembra 2000 stanovuje:

„1. Právo na pobyt na základe riadneho povolenia na pobyt na dobu určitú je dočasné alebo trvalé.

2. Dočasné je právo na pobyt na základe udeleného povolenia na pobyt, ktoré je spojené s obmedzením týkajúcim sa:

a) pobytu ako rodinný príslušník, ak referenčná osoba:

   1° má právo na dočasný pobyt alebo

   2° je držiteľom povolenia na dočasný pobyt na základe azylu;

b) sezónnej práce;

c) dočasného vyslania v rámci skupiny;

d) cezhraničného poskytovania služieb;

e) práce učňov;

f) štúdia;

[8] Stb. 2000, č. 497.

g) výskumu a vykonávania zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti;

h) výmeny, či už na základe zmluvy, alebo nie;

i) lekárskeho ošetrenia;

j) dočasných humanitárnych dôvodov;

k) očakávania žiadosti podľa § 17 Rijkswet op het Nederlanderschap [zákon o holandskom štátnom občianstve z 19. decembra 1984[9]].

3. Pri plnení záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv alebo záväzných rozhodnutí organizácií podľa medzinárodného práva môže ministerská vyhláška stanoviť prípady, keď je právo na pobyt odchylne od odseku 2 trvalej povahy.

4. Ak je povolenie na pobyt udelené s iným obmedzením, než sú obmedzenia uvedené v odseku 2, nie je dočasné, pokiaľ nebolo pri jeho udelení rozhodnuté inak.“

III. Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14. Žalobkyňa vo veci samej, E.K., narodená 30. novembra 1960, je ghanskou štátnou príslušníčkou. Má syna, ktorý sa narodil 10. februára 2002 a má holandskú štátnu príslušnosť. Dňa 9. septembra 2013 jej bolo na základe článku 20 ZFEÚ udelené povolenie na pobyt v EÚ s poznámkou „rodinný príslušník občana Únie“.

15. Dňa 18. februára 2019 E.K. podala žiadosť o „povolenie na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – EÚ.“ Táto žiadosť bola 30. augusta 2019 zamietnutá štátnym tajomníkom pre spravodlivosť a bezpečnosť, ktorý sa domnieval, že keďže právo E.K. na pobyt má dočasnú povahu, nemôže získať požadované povolenie.

16. Sťažnosť E.K. bola rozhodnutím z 12. decembra 2019 vyhlásená za nedôvodnú. E.K. podala proti tomuto rozhodnutiu žalobu na vnútroštátny súd.

17. Tento súd sa v prvom rade pýta, či dočasný alebo trvalý charakter pobytu v prípade, že má štátny príslušník tretej krajiny odvodené právo na pobyt na základe článku 20 ZFEÚ, patrí do právomoci členských štátov, alebo je pojmom, ktorý sa má v rámci Únie vykladať jednotne.

18. V druhom rade, ak je pojem „dočasný pobyt“ pojmom práva Únie, uvedený súd si kladie otázku, či pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny na základe odvodeného práva na pobyt založeného na článku 20 ZFEÚ (ďalej len „odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ“) má alebo nemá dočasnú povahu. Uvádza totiž, že judikatúra Súdneho dvora nepriznáva takémuto štátnemu príslušníkovi tretej krajiny žiadne samostatné právo. Prípadné práva, ktoré sú im priznané podľa Zmluvy alebo sekundárneho práva, sú len právami vyplývajúcimi z výkonu práva občana Únie pohybovať sa a zdržiavať sa na území Únie.

[9] Stb. 1984, č. 628.

19. Ten istý súd uvádza, že hoci smernica 2004/38/ES [10] umožňuje držiteľovi odvodeného práva na pobyt získať právo na trvalý pobyt, táto právna úprava bola prijatá členskými štátmi, na rozdiel od odvodeného práva na pobyt vyplývajúceho z článku 20 ZFEÚ, ktoré je dielom judikatúry.

20. Vnútroštátny súd pripomína, že článok 3 ods. 2 úvodná časť a písm. e) smernice 2003/109 vylučuje z pôsobnosti tejto smernice štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí majú pobyt výlučne z dôvodov dočasnej povahy. Tento súd uvádza, že tieto dôvody zahŕňajú prípady, keď štátny príslušník nemá zámer dlhodobo sa usadiť v dotknutej krajine. Z toho vyvodzuje, že na posúdenie toho, či pobyt založený na článku 20 ZFEÚ má alebo nemá dočasný charakter, treba použiť kritérium zámeru dlhodobo sa usadiť. Uvedený súd dodáva, že žalovaný vo veci samej pripúšťa, že povolenie udelené rodičovi maloletej osoby na základe rodinného života, založené na článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [11], nemá dočasnú povahu.

21. V treťom rade sa vnútroštátny súd pýta, či Holandské kráľovstvo vykonáva článok 3 ods. 2 úvodnú časť a písm. e) smernice 2003/109 za predpokladu, že by sa mala zachovať dočasná povaha pobytu štátneho príslušníka tretej krajiny na základe odvodeného práva na pobyt vyplývajúceho z článku 20 ZFEÚ. § 45b Vw 2000 totiž stanovuje, že iba vnútroštátne povolenia zakladajúce právo na pobyt dočasnej povahy predstavujú dôvody zamietnutia povolenia na dlhodobý pobyt – EÚ. Naopak, práva na pobyt dočasnej povahy, ktoré sú založené na práve Únie, umožňujú získať povolenie na dlhodobý pobyt.

22. Za týchto podmienok Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (súd v Haagu, zasadajúci v Amsterdame, Holandsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú členské štáty právomoc určiť, či má samotné právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ dočasnú povahu, alebo sa má táto otázka vykladať na úrovni práva Únie?

2. Ak sa uplatní výklad na úrovni práva Únie, má sa v súvislosti s uplatnením smernice 2003/109 rozlišovať medzi rôznymi odvodenými právami na pobyt, ktoré štátnym príslušníkom tretích krajín vyplývajú z práva Únie, vrátane odvodeného práva na pobyt, ktoré sa prizná rodinnému príslušníkovi občana Únie na základe smernice 2004/38, a právom na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ?

3. Má právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ, ktoré je vzhľadom na svoju povahu odvodené od existencie vzťahu závislosti medzi štátnym príslušníkom tretej krajiny a občanom Únie, a je zrejmé, že zanikne, dočasnú povahu?

4. Ak má právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ dočasnú povahu: má sa článok 3 ods. 2 písm. e) smernice 2003/109 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá z možnosti získať postavenie osoby s dlhodobým pobytom, tak ako je uvedené v [tejto] smernici, vylučuje iba povolenia na pobyt podľa vnútroštátneho práva?“

[10] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. ES L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

[11] Podpísaný v Ríme 4. novembra 1950, ďalej len „EDĽP“.

23. E.K., holandská, dánska a nemecká vláda, ako aj Európska komisia predložili písomné pripomienky. Títo účastníci konania s výnimkou dánskej vlády predniesli svoje ústne pripomienky na pojednávaní, ktoré sa konalo 7. decembra 2021.

IV. Analýza

24. Týmito otázkami sa vnútroštátny súd pýta, či pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má odvodené právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ, ktoré Súdny dvor priznal v rozsudku Ruiz Zambrano a v rozsudku z 10. mája 2017, Chavez-Vilchez a i.[12], takémuto štátnemu príslušníkovi, rodičovi maloletého dieťaťa, ktoré je občanom Únie, má alebo nemá dočasnú povahu, aby sa mohlo určiť, či situácia tejto osoby patrí alebo nepatrí do pôsobnosti smernice 2003/109.

A. O prvej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa toho, či to, že pobyt má alebo nemá dočasnú povahu v zmysle smernice 2003/109, pokiaľ má štátny príslušník tretej krajiny odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ, sa má v rámci Únie vykladať jednotne a autonómne

25. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či pojem „dočasný pobyt“ uvedený najmä v článku 3 ods. 2 úvodnej časti a písm. e) smernice 2003/109 je pojmom práva Únie alebo či patrí do právomoci členských štátov.

26. Rovnako ako všetci účastníci konania s výnimkou dánskej vlády sa domnievam, že tento pojem je pojmom práva Únie, ktorý musí byť v rámci Únie predmetom autonómneho a jednotného výkladu.

27. Ustálená judikatúra Súdneho dvora totiž umožňuje vyvodiť dve pravidlá.

28. Na jednej strane Súdny dvor pri výklade smernice 2003/109 uviedol, že vzhľadom na jej predmet, ako je stanovený v článku 1 písm. a), určenie pojmu „legálny pobyt“ a podmienok alebo práv súvisiacich s týmto pobytom patrí do právomoci členských štátov.[13] Súdny dvor však tiež rozhodol, že výraz „v prípadoch, v ktorých bolo ich povolenie na pobyt formálne obmedzené“ uvedený v článku 3 ods. 2 písm. e) tejto smernice, treba chápať tak, že označuje autonómny pojem práva Únie, a treba ho vykladať jednotne z dôvodu neexistencie výslovného odkazu na právo členských štátov s cieľom určiť zmysel a rozsah tohto pojmu, aby boli dodržané požiadavky jednotného uplatňovania práva Únie a zásada rovnosti.[14]

29. Smernica 2003/109 však nestanovuje nijaký výslovný odkaz na právo členských štátov na účely definovania významu znenia predmetného pojmu v rámci tejto prejudiciálnej otázky, teda pojmu „pobyt výlučne z dôvodov dočasnej povahy“.

[12] (C-133/15, EU:C:2017:354).

[13] Pozri rozsudok z 18. októbra 2012, Singh (C-502/10, EU:C:2012:636, bod 39).

[14] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. októbra 2012, Singh (C-502/10, EU:C:2012:636, body 42 a 43).

30. Na druhej strane dodržiavanie jednotného uplatňovania a zásady rovnosti musí mať o to viac prednosť, pokiaľ ide o rozsah a povahu práv vyplývajúcich z občianstva Únie,[15] čo je prípad v prejednávanej veci, pretože právo na pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny vyplýva z práv občana Únie.

31. Navrhujem teda odpovedať na túto prvú otázku tak, že pojem „dočasný pobyt“ najmä v zmysle článku 3 ods. 2 písm. e) smernice 2003/109 je pojmom práva Únie, ktorý sa má vykladať autonómne a jednotne.

B. O druhej a tretej prejudiciálnej otázke týkajúcich sa toho, či odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ má alebo nemá dočasnú povahu v zmysle článku 3 ods. 2 písm. e) smernice 2003/109

32. Svojou druhou a treťou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd na jednej strane pýta, či existuje rozdiel medzi odvodeným právom na pobyt založeným na článku 20 ZFEÚ a odvodeným právom na pobyt priznaným rodinnému príslušníkovi občana Únie, ktoré stanovuje smernica 2004/38, a na druhej strane, či skutočnosť, že odvodené právo na pobyt vyplývajúce z článku 20 ZFEÚ závisí od vzťahu závislosti medzi štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorý ho požíva, a týmto občanom Únie, postačuje na kvalifikáciu tohto pobytu ako dočasného. Tieto otázky môžu byť posudzované spoločne, pretože sa nimi Súdny dvor v podstate žiada o poskytnutie odpovede na to, či pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ, má alebo nemá dočasnú povahu v zmysle článku 3 ods. 2 písm. e) smernice 2003/109.

33. Odpoveď na tieto otázky je potrebná pre vnútroštátny súd, aby určil, či E.K. môže získať alebo nemôže získať právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom podľa článku 4 ods. 1 smernice 2003/109, ktorý stanovuje, že členské štáty priznajú toto postavenie štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa zdržiavajú oprávnene a nepretržite na ich území päť rokov bezprostredne pred podaním príslušnej žiadosti, pričom článok 4 ods. 2 tejto smernice stanovuje, že „obdobia pobytu z dôvodov uvedených v článku 3 ods. 2 písm. e)… sa neberú do úvahy na účely započítania obdobia uvedeného v ods. 1“.

34. Ak je teda pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ, kvalifikovaný ako dočasný v zmysle článku 3 ods. 2 písm. e) smernice 2003/109, dĺžka tohto pobytu nemôže byť zohľadnená pri výpočte nevyhnutnej dĺžky pobytu päť rokov vyžadovanej článkom 4 tejto smernice na získanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom.

35. V prejednávanej veci je nesporné, že E.K. mala počas piatich rokov predchádzajúcich podaniu žiadosti o povolenie na dlhodobý pobyt odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ.

36. Táto otázka je odlišná od otázky, či po dovŕšení plnoletosti jej dieťaťa, ktoré je občanom Únie, žalobkyňa vo veci samej ešte môže mať odvodené právo na pobyt súvisiace so závislosťou jej dieťaťa od nej, čo podľa všetkého nevyvoláva zásadné ťažkosti z hľadiska judikatúry pod podmienkou, že vnútroštátny súd preukáže túto závislosť, ktorá bude posúdená prísnejšie než v prípade dieťaťa v nízkom veku.[16]

[15] Pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. septembra 2001, Grzelczyk (C-184/99, EU:C:2001:458, bod 31), a z 2. marca 2010, Rottmann (C-135/08, EU:C:2010:104, bod 43).

[16] Pozri najmä rozsudok z 8. mája 2018, K.A. a i. (Zlúčenie rodiny v Belgicku) (C-82/16, EU:C:2018:308, bod 65).

37. V tejto súvislosti treba uviesť, že E.K. má v súčasnosti, ako bolo pripomenuté na pojednávaní, právo na pobyt nazývané „súkromný a rodinný život“ založené na článku 8 EDĽP, ktoré jej poskytne po uplynutí päťročnej lehoty právo na priznanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom.

38. Predmetné teórie v skutočnosti na seba narážajú v súvislosti s tým, či riešenie závisí výlučne od filozofie, na ktorej je založená smernica 2003/109, alebo či treba zohľadniť osobitosť tohto odvodeného práva na pobyt založeného na článku 20 ZFEÚ, aby sa mu dali striktne obmedzené účinky zodpovedajúce cieľu, ktorý viedol k jeho uznaniu v judikatúre, a to zabezpečiť, aby občan Únie skutočne požíval podstatu práv, ktoré mu vyplývajú z jeho postavenia. Cieľom sledovaným Súdnym dvorom nebolo priznať vlastné práva štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý sprevádza a stará sa o tohto občana Únie, ktorý je od neho závislý, ani aby v skutkovej situácii vytvoril vlastné práva v prospech tohto štátneho príslušníka mimo tohto vzťahu závislosti.

39. V prvom rade navrhujem použiť klasické metódy výkladu, následne posúdiť špecifickosť odvodeného práva na pobyt založeného na článku 20 ZFEÚ, a napokon ho porovnať s odvodenými právami na pobyt umožňujúcimi prístup k povoleniu na dlhodobý pobyt.

1. Dočasná povaha pobytu v zmysle článku 3 ods. 2 písm. e) smernice 2003/109 z hľadiska výkladových metód

40. V prvom rade sa zdá, že doslovná metóda vedie k výkladu pojmu „dôvody dočasnej povahy“ pobytu, ktorý vylučuje odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ z pôsobnosti smernice 2003/109.

41. Dočasná povaha sa totiž kvalifikuje ako niečo, čo trvá len obmedzený čas, a preto je opakom stálej alebo definitívnej povahy pobytu. Znamená to, že sa od začiatku predpokladá, že pobyt bude trvať krátke obdobie. V tomto vnímaní je nepopierateľné, že pobyt vyplývajúci z výkonu odvodeného práva na pobyt založeného na článku 20 ZFEÚ nie je ani trvalý, ani definitívny, pretože jeho dĺžka je spojená s existenciou vzťahu závislosti medzi rodičom, ktorý má toto právo, a jeho dieťaťom. Tento pobyt je teda „dočasný“ v doslovnom zmysle slova.

42. V druhom rade z teleologického hľadiska je naopak posúdenie skôr opačné. Z cieľov smernice 2003/109 uvedených v odôvodneniach 4 a 6 totiž vyplýva, že dlhodobé usadenie sa a dĺžka oprávneného a nepretržitého pobytu na dotknutom území sú základnými prvkami na získanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom a dosiahnutie hospodárskej a sociálnej súdržnosti.

43. Je nesporné, že skutočnosť, že dieťa je vychovávané počas celej doby jeho maloletosti v určitej krajine, môže viesť, bez toho, aby to tak bolo vždy, k dlhodobému usadeniu sa a relatívne dlhej, či dokonca veľmi dlhej dobe pobytu, ktorá môže byť dlhšia ako päť rokov vyžadovaných smernicou 2003/109 na získanie postavenia osoby s dlhodobým pobytom.

44. Treba tiež odkázať na príklady poskytnuté touto smernicou, pokiaľ ide o dôvody dočasnej povahy pobytu uvedené v článku 3 ods. 2 písm. e) uvedenej smernice, a to osoby vykonávajúce činnosť „au pair“, sezónni pracovníci alebo zamestnanci vyslaní poskytovateľom služby na účely poskytovania cezhraničných služieb. Tieto príklady preukazujú, že tento pobyt je od začiatku plánovaný ako krátkodobý. Z toho možno vyvodiť, že na jednej strane skutočnosť, že dieťa je vychovávané v určitej krajine, nie je porovnateľná s pobytom „au pair“ alebo sezónnou prácou, a na druhej strane, že dočasná povaha uvedeného pobytu nie je rovnaká ako dočasná povaha

pobytov uvedených ako príklad v tej istej smernici. Vzhľadom na ciele smernice 2003/109 sa teda zdá, že dočasnú povahu pobytu možno vykladať tak, že od začiatku pobytu sa nepredpokladá dlhodobé usadenie sa.

45. Viaceré prvky potvrdzujú tento zmysel. Na jednej strane dôvodová správa k návrhu smernice, ktorá viedla k prijatiu smernice 2003/109, v súvislosti s jej pôsobnosťou konkrétne uvádza, že „jediné vylúčené kategórie sú tie, ktoré nemajú za cieľ usadiť sa, najmä osoby zdržiavajúce sa na účely štúdia alebo osoby, ktoré vykonávajú sezónne zamestnanie, a osoby, ktoré majú dočasnú ochranu“ [17]. Na druhej strane omnoho neskôr Komisia vo svojej „Správe o migrácii a azyle“ predloženej 29. septembra 2021 oznámila, že navrhne revíziu smernice o osobách s dlhodobým pobytom s cieľom zlepšiť práva a mobilitu v rámci Únie tých migrantov, ktorí už boli riadne integrovaní v členských štátoch. [18] Napokon Súdny dvor, ktorý rozhodoval o výklade inej kategórie práv na pobyt vylúčených zo smernice podľa článku 3 ods. 2 písm. e), konkrétne povolení na pobyt, ktoré sú „formálne obmedzené“, rozhodol o „dôvodoch dočasnej povahy“, pričom uviedol, že takéto dôvody „neznamenajú… *a priori* úmysel sa dlhodobo usadiť na území členských štátov“ [19].

46. Okrem toho sociálne a hospodárske dôsledky výchovy dieťaťa môžu prispieť k integrácii rodiča, pričom sa pripomína, že členské štáty majú podľa článku 5 ods. 2 smernice 2003/109 možnosť v súlade s ich vnútroštátnym právom overiť podmienky integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Členské štáty však nerozhodujú o integrácii osoby v štádiu skúmania podmienky dĺžky a povahy pobytu, aj keď cieľ integrácie jasne sleduje smernica 2003/109.

47. Zdá sa teda, že práve úmysel usadiť sa musí umožniť objasniť pojem „dôvody dočasnej povahy“ uvedený v článku 3 ods. 2 písm. e) smernice 2003/109. Teda práve v okamihu, keď bolo priznané právo na dočasný pobyt, treba analyzovať, či mal pobyt trvať a či mal rodič, ktorý sprevádzal občana Únie, úmysel usadiť sa. To vedie k odchýleniu sa od subjektívneho pojmu zámer usadiť sa, ktorý by mohol existovať v prípade niektorých práv na dočasný pobyt výslovne vylúčených z pôsobnosti tejto smernice, ako je to v prípade osôb vykonávajúcich činnosť „au pair“, ktoré by mohli mať zámer usadiť sa na určitú dobu. Na druhej strane je jasné, že osoba, ktorá má povolenie na pobyt na to, aby pracovala ako „au pair“ v rodine, nemá z tohto titulu úmysel usadiť sa. Rovnako by sa nemala zohľadniť integrácia, pretože, ako som uviedol v predchádzajúcom bode, ide o ďalšiu podmienku na získanie právneho postavenia osoby s dlhodobým pobytom, ktorá zohľadňuje spôsob, akým sa pobyt uskutočnil, a nie dôvod, pre ktorý bol povolený.

48. V treťom rade ani použitie subjektívneho výkladu neumožňuje jasne vyvodiť analýzu v prospech zahrnutia odvodeného práva na pobyt založeného na článku 20 ZFEÚ do pôsobnosti smernice 2003/109.

49. Hoci sa totiž na prvý pohľad v dôvodovej správe k návrhu smernice spomína úmysel usadiť sa v prípade rodiny občanov Únie, [20] treba tiež zohľadniť skutočnosť, že toto tvrdenie možno vysvetliť len tým, že v tomto návrhu sa pôvodne nachádzal článok 3 ods. 3, ktorý je špecifický pre rodiny

[17] Dôvodová správa k návrhu smernice Rady o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom [*neoficiálny preklad*] [KOM(2001) 127 v konečnom znení, bod 5.3].

[18] Pozri v tomto zmysle oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Európskemu výboru regiónov o správe o migrácii a azyle [COM(2021) 590 final, s. 17].

[19] Rozsudok z 18. októbra 2012, Singh (C-502/10, EU:C:2012:636, bod 47).

[20] Pozri dôvodovú správu k návrhu smernice Rady o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom [*neoficiálny preklad*] [KOM(2001) 127 v konečnom znení, bod 5.3 (Ú. v. ES C 240 E, 2001, s. 79)].

týchto občanov Únie, ktorí využili svoju slobodu pohybu.[21] Tento odsek bol odstránený v priebehu legislatívneho postupu, keďže sa považoval za málo zrozumiteľný, a otázku bolo potrebné riešiť v rámci smernice o voľnom pohybe.[22] Situácia rodinných príslušníkov teda bola spomenutá a neskôr vylúčená v rámci prerokovávania uvedeného návrhu iba pre prípad predchádzajúceho výkonu tejto slobody zo strany občana.

50. Podľa môjho názoru nemožno ani argumentovať tým, že znenie smernice nebolo v nadväznosti na rozsudok Ruiz Zambrano zmenené. Toto rozhodnutie bolo totiž prijaté v poslednom kole rokovaní o revízii smernice 2003/109 smernicou 2011/51/EÚ[23] a pri tejto príležitosti nemohlo byť zohľadnené (či už v jednom alebo druhom zmysle).

51. Vo štvrtom rade použitie systematického výkladu ma v skutočnosti vyzýva k tomu, aby som sa domnieval, že predmetné odvodené právo na pobyt má veľmi osobitú povahu.

2. Osobitosť odvodeného práva na pobyt založeného na článku 20 ZFEÚ

52. Pripomínam, že v rozsudku Ruiz Zambrano Súdny dvor stanovil zásadu, že „článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát na jednej strane zamietol štátnemu príslušníkovi tretieho štátu, od ktorého sú závislé jeho maloleté deti, občania Únie, pobyt v členskom štáte bydliska týchto detí, ktorého sú tieto deti štátnymi príslušníkmi, a na druhej strane odmietol uvedenému štátnemu príslušníkovi tretieho štátu poskytnúť pracovné povolenie, keďže tieto rozhodnutia by uvedené deti zbavili možnosti účinne požívať podstatu práv, ktoré vyplývajú zo statusu občana Únie“[24].

53. V neskorších rozsudkoch bolo potom spresnené, že „ustanovenia Zmluvy týkajúce sa občianstva Únie nepriznávajú štátnym príslušníkom tretích štátov nijaké samostatné právo“ a že „prípadné práva priznané [týmto štátnym príslušníkom] ustanoveniami Zmluvy týkajúcimi sa občianstva Únie totiž nie sú vlastné práva uvedených štátnych príslušníkov, ale ide o práva odvodené od práv občana Únie“[25]. Súdny dvor spresnil, že to sa týka veľmi osobitných situácií, v ktorých by bol potrebný účinok tohto občianstva Únie porušený „ak by ako dôsledok odopretia daného práva [na pobyt pre štátneho príslušníka tretieho štátu] bol tento občan [Únie] nútený opustiť územie Únie ako celku, čo by ho zbavilo možnosti účinne využívať podstatnú časť práv, ktoré mu z tohto postavenia vyplývajú“[26].

54. Táto línia judikatúry tak vytvorila odvodené právo na pobyt na účely pokrytia veľmi osobitných situácií v oblasti práva na pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré patria do právomoci členských štátov. Keďže toto odvodené právo na pobyt bolo priznané len občanovi

[21] Podľa článku 3 ods. 3 tohto návrhu „štátni príslušníci tretej krajiny, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občana Únie, ktorý uplatnil svoje právo na voľný pohyb osôb, majú právo na dlhodobý pobyt v hostiteľskom členskom štáte občana Únie až po získaní práva trvalého pobytu v tomto štáte v zmysle právnej úpravy o voľnom pohybe osôb“. [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ C 240 E, 2001, s. 81).

[22] Pozri v tomto zmysle správu z 30. novembra 2001 o návrhu smernice Rady o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom [(KOM(2001) 127) – C5-0250/2001 – 2001/0074(CNS), s. 36], ktorú predložila Komisia pre slobody a práva občanov, spravodlivosti a vnútorných záležitostí Európskeho parlamentu, dostupnú na tejto internetovej adrese: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-5-2001-0436_FR.pdf.

[23] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 11. mája 2011, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 2003/109 (Ú. v. EÚ L 132, 2011, s. 1).

[24] Rozsudok Ruiz Zambrano (bod 45 a výrok).

[25] Rozsudok z 13. septembra 2016, Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, body 72 a 73, ako aj citovaná judikatúra).

[26] Pozri najmä rozsudky z 13. septembra 2016, Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, bod 74 a citovaná judikatúra), a z 8. mája 2018, K.A. a i. (Zlúčenie rodiny v Belgicku) (C-82/16, EU:C:2018:308, bod 51).

Únie na to, aby bol tento zásah vyvážený, bolo rozhodnuté nestanoviť žiadne vlastné právo pre tohto štátneho príslušníka, ale len právo na pobyt vzhľadom na občianstvo Únie jeho dieťaťa, ktoré je od neho závislé, a počas trvania tohto stavu závislosti.

55. Je však nepopierateľné, že smernica 2003/109 tým, že zaviedla právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom, stanovuje vykonávanie práva vlastného štátnym príslušníkom tretích krajín, ak sú splnené podmienky stanovené v kapitolách I a II tejto smernice. Okrem toho ilustruje pobyty z „dôvodov dočasnej povahy“, ktoré sú vylúčené z pôsobnosti uvedenej smernice, iba príkladmi, v ktorých majú štátni príslušníci osobné právo na pobyt (napríklad osoby vykonávajúce činnosť „au pair“). Preto ani skutočnosť, že osoba má vlastné právo na pobyt,[27] nestačí na to, aby tento pobyt patril do pôsobnosti tej istej smernice, a v dôsledku toho mohla táto osoba požívať za určitých podmienok právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom.

56. Domnievam sa teda, že E.K., ktorá má podľa rozsudku Ruiz Zambrano len odvodené právo na pobyt spojené s existenciou závislosti jej dieťaťa, nemá vlastné právo na pobyt. Práve táto neexistencia úmyslu mať vlastné práva sa musí dať do súvislosti s úmyslom dlhodobo sa usadiť, ktorý je základom smernice 2003/109.

57. V každom prípade sa domnievam, že zohľadnenie úmyslu E.K. dlhodobo sa usadiť na území dotknutého členského štátu, aby sa na ňu vzťahovali ustanovenia smernice 2003/109 po piatich rokoch pobytu na základe odvodeného práva na pobyt, by išlo nad rámec dôsledkov, ktoré chcel Súdny dvor vyvodiť z článku 20 ZFEÚ v tejto oblasti. Podľa môjho názoru totiž úmysel dlhodobo sa usadiť je súčasťou vlastných práv štátneho príslušníka tretej krajiny, ktoré si nemôže uplatňovať z dôvodu odvodenej povahy jeho práva na pobyt. Okrem toho výklad tejto smernice v zmysle, ktorý požaduje E.K., by viedol, ako zdôraznila Komisia vo svojich pripomienkach, k tomu, že by sa jej umožnilo získať nielen právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom, ale týmto spôsobom aj právo na pobyt v iných členských štátoch.[28]

58. Pokiaľ totiž existuje vzťah závislosti s dieťaťom, ktoré je občanom Únie, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, rodič sa môže zdržiavať na území na účely zabezpečenia účinného požívania podstaty práv občana Únie, ktorým je jeho dieťa.

59. Na druhej strane Súdny dvor rozhodol, že „samotná skutočnosť, že sa štátnemu príslušníkovi členského štátu môže zdať vhodné, aby… na účely zachovania jednoty rodiny na území Únie mohli rodinní príslušníci, ktorí nemajú štátnu príslušnosť členského štátu, bývať na území Únie [spolu s ním], nestačí sama osebe na stanovenie, že občan Únie bude nútený opustiť územie Únie, ak takéto právo nebude priznané“[29]. Z článku 20 ZFEÚ teda nevyplýva právo na pobyt na účely zachovania jednoty rodiny, ak by odchod štátneho príslušníka tretej krajiny nezahŕňal odchod samotného občana Únie. Nie je teda chránené právo na zlúčenie rodiny ako také, ale možnosť uvedeného občana Únie zostať na území.

60. Ako predbežný záver uvádzam, že ak sa vezme do úvahy osobitosť odvodeného práva na pobyt založeného na článku 20 ZFEÚ, pričom osoba, ktorej sa toto právo priznáva, nemá úmysel usadiť sa, tento pobyt je podľa môjho názoru vylúčený z pôsobnosti smernice 2003/109, keďže uvedený pobyt je založený na dôvode dočasnej povahy.

[27] Pozri tiež všetky výnimky uvedené v článku 3 ods. 2 smernice 2003/109.

[28] Pozri v tomto zmysle článok 14 smernice 2003/109.

[29] Rozsudok z 15. novembra 2011, Dereci a i. (C-256/11, EU:C:2011:734, bod 68).

61. Dokonca sa možno pýtať, či vylúčenie pobytu vyplývajúceho z práva na pobyt odvodeného z článku 20 ZFEÚ z pôsobnosti smernice v skutočnosti nie je spôsobené inherentne jeho povahou, ktorá nezakladá žiadne vlastné právo.

3. Osobitá povaha odvodeného práva na pobyt založeného na článku 20 ZFEÚ skúmaná z hľadiska analogického odôvodnenia

62. Hlavné tvrdenie E.K. a Komisie s cieľom priznať odvodenému právu na pobyt založenému na článku 20 ZFEÚ účinky s cieľom získať postavenie osoby s dlhodobým pobytom vyplýva z existencie príkladov odvodených práv na pobyt v práve Únie, ktoré umožňujú prístup k právu na trvalý pobyt, ktoré predstavuje vlastné právo. Je teda potrebné nájsť odôvodnenie analogickým postupom.

63. Práve na tomto predpoklade sa zakladá druhá prejudiciálna otázka, ktorá odkazuje na ustanovenia smernice 2004/38, ktorej článok 16 ods. 2 stanovuje, že po uplynutí piatich rokov umožňuje odvodené právo na pobyt prístup k právu na trvalý pobyt.[30] E.K. vo svojich pripomienkach odkazuje aj na článok 15 smernice 2003/86/ES[31], ktorý stanovuje samostatné povolenie na pobyt pre rodinných príslušníkov garanta.[32]

64. Pokiaľ ide o smernicu 2004/38, analógia s mechanizmom zavedeným touto smernicou sa môže zdať na prvý pohľad lákavá, pretože skutkové okolnosti sú rovnaké, keď sa na ne pozrieme z pohľadu rodiča: rodič, štátny príslušník tretej krajiny, má odvodené právo na pobyt v súvislosti s postavením svojho dieťaťa ako občana Únie počas obdobia dlhšieho ako päť rokov. Okrem toho tieto dve odvodené práva na pobyt vznikajú v oblasti voľného pohybu osôb, pričom právo Únie týmto spôsobom chráni túto slobodu tohto občana.[33] V prípadoch, na ktoré sa vzťahuje uvedená smernica a článok 21 ZFEÚ,[34] to umožňuje rodičovi získať po piatich rokoch právo trvalého pobytu.

65. Medzi týmito dvoma odvodenými právami na pobyt však existujú viaceré významné rozdiely.

66. Na jednej strane odvodené právo na pobyt a právo trvalého pobytu, ktoré z neho vyplýva na základe smernice 2004/38, boli výslovne priznané rodinným príslušníkom občanov Únie, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín, členskými štátmi, zatiaľ čo Súdny dvor sa pozrel na vec z pohľadu občana Únie, ktorému by mohlo byť zabránené vo výkone práv súvisiacich s jeho postavením, a výslovne priznal štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, od ktorého závisí tento občan Únie, odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ.

67. Na druhej strane skutkové okolnosti posudzované z pohľadu uvedeného občana Únie sú v skutočnosti odlišné. Smernica 2004/38 sa totiž neuplatňuje, ak ten istý občan Únie nikdy nevyužil svoje právo na voľný pohyb a vždy sa zdržiaval v členskom štáte, ktorého je štátnym

[30] Podľa tohto ustanovenia „odsek 1 sa uplatňuje tiež na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a legálne sa zdržiavali s občanom Únie v hostiteľskom členskom štáte počas nepretržitého obdobia piatich rokov“.

[31] Smernica Rady z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny (Ú. v. EÚ L 251, 2003, s. 12; Mim. vyd. 19/006, s. 224).

[32] Podľa odseku 1 tohto ustanovenia „najneskôr po piatich rokoch pobytu a za predpokladu, že rodinnému príslušníkovi ešte nebolo udelené povolenie na pobyt z iných dôvodov ako zlúčenie rodiny, manželský partner alebo nezosobášený partner a dieťa, ktoré dosiahlo plnoletosť, má na základe žiadosti, ak sa vyžaduje, nárok na samostatné povolenie na pobyt, nezávisle od povolenia na pobyt garanta“.

[33] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. septembra 2021, État belge (Právo na pobyt v prípade domáceho násilia) (C-930/19, EU:C:2021:657, bod 74).

[34] Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 13. septembra 2016, Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, bod 52).

príslušníkom,[35] čo je situácia dieťaťa E.K. Odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ, ktoré Súdny dvor uznal, je teda odôvodnené len vtedy, ak pretrváva vzťah závislosti medzi dieťaťom, ktoré je občanom Únie, a jeho rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny. V dôsledku toho na účely ochrany skutočného požívania základných práv, ktoré má občan Únie na základe svojho postavenia, nie je nevyhnutné predĺžiť odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ prostredníctvom práva na trvalý pobyt rodiča, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, ak stav závislosti pretrváva.

68. Okrem toho je zrejmé, že aj v prípade smernice 2004/38, ktorá sleduje ciele ochrany rodinného života a integrácie rodiny v hostiteľskom členskom štáte, Súdny dvor tieto ciele považuje za sekundárne vo vzťahu k prvému cieľu, ktorým je podpora voľného pohybu občanov Únie.[36] Práva na voľný pohyb a pobyt dieťaťa E.K. však nie sú narušené, kým pretrváva stav závislosti od jeho rodiča, a v dôsledku toho aj odvodené právo na pobyt tohto rodiča. Ak sa tento stav odkázanosti skončí, prípadný odchod rodiča automaticky nevedie k odchodu dieťaťa, ktoré je občanom Únie.

69. Je pravda, že Súdny dvor urobil určitú analógiu medzi na jednej strane obmedzeniami voľného pohybu z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejného zdravia, ktoré sú stanovené v článku 27 smernice 2004/38, a na druhej strane tými, na ktoré sa môžu členské štáty stále odvolávať v rámci občianstva Únie zavedeného článkom 20 ZFEÚ.[37]

70. Toto analogické odôvodnenie tiež nepostačuje na to, aby ma presvedčilo, pretože tento odkaz na hrozbu pre verejný poriadok sa týka možnosti alebo nemožnosti obmedziť odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ, zatiaľ čo v prejednávanej veci E.K. požaduje priznanie vlastného práva na pobyt osobe, ktorá má toto odvodené právo na pobyt. Napokon, pokiaľ ide o podmienku dostatočných zdrojov, ktorá môže slúžiť aj na obmedzenie odvodeného práva na pobyt, Súdny dvor odmietol uplatniť analógiu medzi režimom zavedeným smernicou 2004/38 a režimom vyplývajúcim z článku 20 ZFEÚ, pričom uviedol, že „ak existuje vzťah závislosti… medzi občanom Únie a štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorý je jeho rodinným príslušníkom, článok 20 ZFEÚ bráni tomu, aby členský štát stanovil výnimku z odvodeného práva na pobyt, ktorú tento článok priznáva tomuto štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, len z dôvodu, že uvedený občan Únie nemá dostatočné zdroje“[38]. Aj pri posúdení obmedzení odvodeného práva na pobyt (čo nie je predmetom prejednávanej veci) tak Súdny dvor odmieta automaticky uplatniť analogické odôvodnenie.

71. Pokiaľ ide o smernicu 2003/86, na ktorú sa odvoláva E.K., použitie analógie treba zvážiť ešte citlivejšie. Súdny dvor totiž nedávno pripomenul, že štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú manželmi občana Únie a obete domáceho násilia zo strany ich manželského partnera, sa nenachádzajú, pokiaľ ide o zachovanie ich práva na pobyt na území dotknutého členského štátu, v porovnateľnej situácii podľa toho, či sa na ich situáciu vzťahuje smernica 2004/38 alebo smernica 2003/86.[39] Okrem toho sú rodinní príslušníci týchto občanov Únie výslovne vylúčení z pôsobnosti

[35] Pozri najmä rozsudok z 5. mája 2011, McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277, bod 57).

[36] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. septembra 2021, État belge (Právo na pobyt v prípade domáceho násilia) (C-930/19, EU:C:2021:657, bod 82).

[37] Pozri najmä rozsudok z 13. septembra 2016, Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, bod 81).

[38] Rozsudok z 27. februára 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Manžel občana Únie) (C-836/18, EU:C:2020:119, bod 49).

[39] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. septembra 2021, État belge (Právo na pobyt v prípade domáceho násilia) (C-930/19, EU:C:2021:657, bod 90).

tejto smernice.[40] Napokon, hoci prípad uvedených občanov Únie, ktorí nevyužili svoju slobodu pohybu, bol začlenený do pôvodného návrhu smernice o práve na zlúčenie rodiny, nebol prijatý v schválenom znení.[41]

72. Analogické odôvodnenie podľa ustanovení sekundárneho práva tak neumožňuje domnievať sa, že existuje vlastné právo štátneho príslušníka na konsolidáciu jeho odvodeného práva na pobyt vyplývajúceho z článku 20 ZFEÚ.

73. Treba však spresniť, že článok 13 smernice 2003/109 stanovuje, že členské štáty môžu vydať povolenia na trvalý pobyt alebo povolenie na pobyt s neobmedzenou platnosťou za podmienok, ktoré sú výhodnejšie ako podmienky stanovené v tejto smernici. V tejto súvislosti zo skutočností uvedených v spise vyplýva, že holandský správny orgán mohol udeliť povolenie na pobyt na základe článku 8 EDĽP a na pojednávaní pripustil, že toto povolenie môže viesť ku vzniku práva na postavenie osoby s dlhodobým pobytom po uplynutí piatich rokov. Treba poznamenať, že uvedené povolenie neposkytuje prístup k právu na pobyt v iných členských štátoch.

74. Ak sa zohľadní osobitosť odvodeného práva na pobyt založeného na článku 20 ZFEÚ a skutočnosť, že tento pobyt nepreukazuje úmysel dlhodobého usadenia sa, a teda ho možno považovať za pobyt z dôvodov dočasnej povahy, ktoré odôvodňujú jeho vylúčenie z pôsobnosti uvedenej smernice, domnievam sa, že toto odvodené právo na pobyt z dôvodu jeho dočasnej povahy neumožňuje získať postavenie osoby s dlhodobým pobytom stanovené v článku 4 tej istej smernice.

75. Článok 3 ods. 2 písm. e) smernice 2003/109 sa tak má vykladať v tom zmysle, že pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má odvodené právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ, je pobytom výlučne z dôvodov dočasnej povahy.

C. O štvrtej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa súladu vnútroštátneho práva, ktoré z priznania postavenia osoby s dlhodobým pobytom – EÚ vylučuje len krátkodobé vnútroštátne povolenia, so smernicou 2003/109

76. Vnútroštátny súd sa pýta na zlučiteľnosť vnútroštátneho práva so smernicou 2003/109 v tom zmysle, že vnútroštátne právo je výhodnejšie ako táto smernica, pretože v prípade povolení na dlhodobý pobyt – EÚ vylučuje len krátkodobé vnútroštátne povolenia.

77. Vzhľadom na navrhované odpovede na ostatné otázky, z ktorých vyplýva, že odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ nepatrí do pôsobnosti uvedenej smernice, nie je potrebné odpovedať na túto otázku.

[40] Pozri článok 3 ods. 3 uvedenej smernice.

[41] Pozri rozsudok z 15. novembra 2011, Dereci a i. (C-256/11, EU:C:2011:734, bod 49).

V. Návrh

78. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (súd v Haagu, zasadajúci v Amsterdame, Holandsko), takto:

1. Pojem „dočasný pobyt“ najmä v zmysle článku 3 ods. 2 písm. e) smernice Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktor[í] sú osobami s dlhodobým pobytom, je pojmom práva Únie, ktorý sa má vykladať autonómne a jednotne.

2. Článok 3 ods. 2 písm. e) smernice 2003/109 sa teda má vykladať v tom zmysle, že pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má odvodené právo na pobyt založené na článku 20 ZFEÚ, je pobytom výlučne z dôvodov dočasnej povahy.